

Højskolen i verden

Af Villy Meldgaard Hansen

Folkehøjskolen er en unik dansk skoleform, oprettet i midten af 1800-tallet. Den har vakt stor opmærksomhed i det meste af verden. Folkehøjskolen viste sig at få en umådelig stor betydning for dansk folkelig kultur og åndsliv i det 19. årh. og helt op til vore dage. Dens egen historie falder sammen med det tidsrum i Danmarks historie, hvor det danske samfund stod foran gennemgribende forandringer: overgangen fra enevælde til folkestyre, omlægningen af landbruget fra vegetabilsk til animalsk produktion, oprettelse af andelsmejerier, andelslagterier, brugsforeninger valg-og frimenigheder samt folkehøjskolen. Alt dette skabte hos bondestanden en tro på egne kræfter. Kampen for kulturel og politisk ligestilling var begyndt.

Udgangspunktet for undervisningen på folkehøjskolen var folkets egen historiske sammenhæng. Når Grundtvig så stærkt fremhævede, at undervisningen skulle være historisk-poetisk, er det fordi den har den største evne til at påvirke og løfte sindet. Det man ønskede at opnå, var en åndelig vækkelse hos eleverne, således at de efter endt ophold fik lyst til og interesse for at tilegne sig kundskaber på egen hånd og dermed mulighed for at følge med i samfundsudviklingen.

Den danske højskole er til stadighed til debat. Mange højskoler er lukket, nogle er lukningstruet og andre igen har meget få elever. Den formelle og kompetencegivende undervisning er kommet i højsædet, hvilket har trængt højskolen i defensiven. Meget tyder på, at højskolen har mistet sin tidligere centrale stilling i det danske samfund. Det kan bl.a. ses deraf, at højskolens folk stort set er fraværende i den offentlige debat.

Der er imidlertid så mange menneskelige færdigheder og værdier at hente under et højskoleophold, hvor eleven udvikler sociale færdigheder, lærer at omgås andre, og har de bedste betingelser for at komme ind i en personlig selvudvikling, at højskolen fortsat er vigtig. Men hvis højskolen skal have en fremtid, mener jeg, at den er nødt til at reorganisere sig og have modet til en mere overordnet styring og forsøge at redefinere og relancere sig selv, så det at have et højskoleophold bag sig genvinder den betydning, det tidligere havde. Jeg vil foreslå, at højskolen primært bliver en højskole for unge i alderen 18-30 år. Højskoleopholdet skal have en varighed af mindst 16 uger, hvis skal kunne nå at virke formende på eleven. Der skal fortsat udbydes sommerkurser af 1-2 ugers varighed, og der skal også fremover være tilbud til den voksne befolkning om et højskoleophold.

Det er i de unge år, at mennesket er mest modtagelig og åben. Mange stivner i deres udvikling som menneske, når de er blevet omkring de 30 år. Det eftertragtede eksamensbevis er i hus, og for mange betyder det, at de nu er færdige med at læse bøger. Mange bliver nu forbrugsorienteret og mange bliver rastløst oplevelsesorienteret. Derfor er det vigtigt, at højskolen hjælper eleven frem til viljen til vedvarende selvudvikling. I lighed med Christen Kold, som svar på spørgsmålet om, hvad han ville med sin højskole, tog sit lommeur frem og begyndte at trække det op, idet han sagde: ligesom jeg trækker uret op, skal højskolen trække mennesket op, så det aldrig går i stå igen, er det vigtigt, at højskolen bibringer eleven lyst og vilje til en aldrig standsende udvikling.

Jeg mener, at omdrejningspunktet på højskolen er det sociale samvær i det tætte kostskoleliv: den debatterende og diskuterende undervisningsform, de intime samtaler om natten, hvor man opdager sig selv som menneske, og hvor man kommer på sporet af, hvad man skal sætte sit liv ind på. Et højskoleophold kan medvirke til at skabe ansvar for det personlige liv og skabe respekt og tolerance for det anderledes.

Det er min opfattelse, at højskolen skal uddanne til større myndighed. Den skal give eleven modet

og lysten til at deltage i den offentlige debat. Mange – selv blandt højtuddannede – har ikke modet til at tage ordet i en større forsamling, og mange har ligeledes ikke tilstrækkelige færdigheder i at ytre sig i de skrevne medier. Det er manglen på sådanne basale demokrati-færdigheder, et højskoleophold kan afhjælpe. Højskolen skal give eleven redskaberne til at kunne deltage aktivt i samfundsdebatten, og dermed gøre eleven til en engageret medborger på baggrund af viden og indsigt i landets historiske og kulturelle grundlag. Højskolen skal give et kursus i medborgerskab, hvor man styrker indsigten i landet økonomiske, historiske og kulturelle grundlag. Mange unge i dag har enten ingen eller kun lidt viden om landets erhvervsøkonomiske sammensætning.

Det nytter ikke at fokusere så voldsomt på globalisering, for før vi er en del af det store verdenssamfund, er vi nation med vore eget særpræg og vore egne værdier. Hvis ikke de unge bliver bekendt med de nationale værdier, og dermed opnår en national identitet, vil de udvikle en fremmedhedsfølelse: De vil opleve ikke at høre til nogen steder, de vil føle sig uden holdepunkter, og de vil blive rodløse. Det kan derfor medføre normløshed, en stærk følelse af usikkerhed og udvikle en narcissistisk karakterstruktur. Som Sokrates mente, at filosofien skulle begynde med mennesket, skal højskolen også sætte menneskelivet i centrum: Hvad er mennesket?, og hvordan kan mennesket leve et anstændigt liv?, spurgte Sokrates. Det anstændige liv var – i modsætning til hvad mange mener i dag – ikke lig med rigdom og berømmelse, men derimod en stræben efter indsigt og visdom. Højskolen skal satse på at udvikle det *hele* menneske: gøre eleven til et selvstændigt menneske, selvstændigt tænkende og selvstændigt skabende. Højskolen skal gøre eleverne mere mangfoldige og mere vidtskuende i deres syn på livet.

Jeg kan frygte, at højskolen ikke er klædt godt nok på til den fremtidige opgave. Jeg har indtryk af, at der måske er en del i højskolen, for hvem det ikke personligt er et essentielt arbejde. De mange forstanderskift de sidste 10 år kunne tyde på, at højskolen er blevet en arbejdsplads blandt andre. Men det er den ikke. At være højskoleforstander eller højskolelærer er noget særligt, der stiller de allerstørste krav om et levende, vidende og engageret menneske som har lyst og evne til at møde eleven, der hvor han er. Højskolen kræver ildsjæle, der har lyst og vilje til at være sammen med andre mennesker, og i fællesskab udvikle hinanden til glæde for sig selv og til samfundets bedste. Dette sigte skal højskolen også fremover fastholde.